

1 טור ורבו ירחם.
2 ע"ש ברבנו ירחם.

701 קדושה (יד) ונוהגים להדליק נר נוסף, כדי (טו) שאם ישתמש לאורה ויהיה לאור הנוסף שהוא אותו שהדלק אחרון, (טז) ויניחנו מרחוק קצת משאר נרות מצוה: הגה ובמדינות אלו אין נוהגים להוסיף, רק (יז) מניח אצלן (יח) השמש שבו מדליק הנרות, והוא (יט) עדיף טפי. ויש לעשותו (כ) יותר ארך משאר נרות, שאם בא להשתמש 'ישתמש לאותו נר (מרכזי). (כא) אם נתערב נר חנכה האסור

שערי תשובה

באר היטב

אבל כל שאינו משמש כלום רשאי לישב בכיהו בשעה שנרות חנכה דולקים, עין שם שהביא מרבנו הפרי קדוש אלו, ובאמת שכן מבאר במגן אברהם לקמן סימן תרע"ח במה שכתב העכוש שמדליקין יקנה לנר חנכה ועל כל פנים לא יושב כחשך בו, ומשם מוכח גם כן כמו שכתב מהרי"ק ש'הוא עקר שלום ביתו היא כהליכה שלא יקשל, ועין לעיל סימן רסג במגן אברהם סעיף קטן י"ג, עין שם: (ג) קדושה. עין באר היטב ובט"ז מה שכתבו בזה. ועין שו"ת שבות יעקב חלק א סימן לט מה שכתב בזה. ושם בסימן מ תשובת הנאון מוה"ר דוד אופנהיים ז"ל מה שכתב בקנטרס מועד דוד הנדפס בספר בית יהודה עין שם, ועין בשרת שמש צדקה סימן ל שני חשוכות בדרך ושם מבאר בארך בדברי פסק ברכות. ועין ברכי יוסף בשם מהרי"י מולכו שאם צריך לעין איהו דין בספק שפול לו בנרות שהדליק ואין לו נר אחר שרי לעין הדין ההוא לנר אור חנכה, דקמה רבנותא התייר בתשמיש מצוה, ואף מאן דאסר מכל מקום לצרקה יש להחיר המא דשונים בבית הכנסת כליל יוס הכפורים לצרך בית הכנסת וכן כפרה ארמה כל לצרקה לאו עבודה היא, עין שם, וראינו יש להרות, אך כיון שהיא דרך עראי נראה פשוט דמותר: (ד) הקדושה. עין באר היטב. ועין בהלכות קטנות דלכאורה לא מצי בחד שקש מאחר הנהגות מאירים ומוהירים בכל הבית והשמש קטל לגביהו והיה צריך כ"כ שקשים כמו הנרות, שאירו כמו נר חנכה וזה גורם הוא והתייר בדרך, ושוכ קרב דאפשר שלענין זה אין להחשיב החוספת כעקר דאין הכל יכולים לעשות שקשים כנגדם, ורצה לומר, דנר הנוסף אינו המרא כל כן לענין השמוש לאורו, עין שם, ואף על גב דלעיל סעיף קטן ב הביא הכאר היטב כשם גן המלך דגם בנר הנוסף אסור להשתמש לאורו מכל מקום כיון דאיכא שקש אחר שמאיר גם כן מצי בהכי לתלות שאין השמוש מחמת הראשון ולא מחמת הנוספים לבר, שהרי גם אור נר השמש שקמה, ומקלים בהו שלא נאמר שאור השמש קטל לגביהו. כן צריך לומר לדעת הלכות קטנות. אבל באמת נראה דעקר אסור השמוש הינו, לפי שצריך להתקרב לאור הנר, ועין בט"ז, וכשיש כאן שקש והוא צריך לתשמיש שצריך לקרב לאור הנר, אז כשיש שקש הוא מקרב עצמו לעין לאור נר השמש ושוכ לא אכפת לו מה שאר הנרות מאירים ומוהירים גם כן, כיון שלא לאורם הוא צריך ושפיר נשארים בחכר שלהם לשם מצות חנכה, מה שאין כן כשישתמש שם כשאין שם שמש אין הכר למצות חנכה, וכן מבאר בלשונו השלחן ערוך, כרי שאם ישתמש לאורם יהיה לאור הנוסף כו', ויותר מבאר בלשונו הרמ"א, ויש לעשותו יותר ארך שאם בא כו', עין שם, וכן נראה

שאין צריך להיות ידיו סמוכות לנר שרי, בית יוסף, דרכי משה, ורש"ל וב"ח פסקו להחמיר, וכן כתבו הסמ"ק וספר התרומה דאפלו לאכל אצלו אסור, וכן משמע סימן תרע"ח, דאם לא כן יקנה נר חנכה וידליקנה בביתו ויהיה גם שלום ביתו, אלא על קרחה כל תשמיש אסור, והכי נהוג, מגן אברהם. ועין מגן אברהם בסימן תרע"ח סעיף קטן ב מה שכתב שם ועין ט"ז ובתשובת שבות יעקב חלק ב סימן לא: 7. קדושה. עין ט"ז שהאר"ן והעלה דיש מי שמתיר בתשמיש של קדושה, הינו דרך עראי דוקא ולא ללמד דרך קבע, וקאן לא מהני אחר עמו דאפלו בחל אסור משום דלא יהיה הכר שנעשה לשם חנכה, ע"כ קאן: 8. השמש. ואפלו רבים המדליקים צריך להניח אצל כל אחד ואחד שקש אפלו יש נר על השלחן, רמ"א בתשובה סימן פא וכן משמע בב"ח, ורש"ל מקל. ומשמע במאור דאף על פי שיש שקש אצל הנרות צריך נר על השלחן, עין מגן אברהם סעיף קטן ד: 1. ארך. והוא הדין אם מעמידו גבוה משאר הנרות שפיר דמי, ב"ח, מהרי"ל, פענלי צדק, 1. וישתמש. ואסור להשתמש בו תשמיש מגנה, וכל שכן שחך בקארט"י חס וחלילה אצלו. מקצתי כתוב:

1234567

הוא המרא כל כן לענין השמוש לאורו, עין שם, ואף על גב דלעיל סעיף קטן ב הביא הכאר היטב כשם גן המלך דגם בנר הנוסף אסור להשתמש לאורו מכל מקום כיון דאיכא שקש אחר שמאיר גם כן מצי בהכי לתלות שאין השמוש מחמת הראשון ולא מחמת הנוספים לבר, שהרי גם אור נר השמש שקמה, ומקלים בהו שלא נאמר שאור השמש קטל לגביהו. כן צריך לומר לדעת הלכות קטנות. אבל באמת נראה דעקר אסור השמוש הינו, לפי שצריך להתקרב לאור הנר, ועין בט"ז, וכשיש כאן שקש והוא צריך לתשמיש שצריך לקרב לאור הנר, אז כשיש שקש הוא מקרב עצמו לעין לאור נר השמש ושוכ לא אכפת לו מה שאר הנרות מאירים ומוהירים גם כן, כיון שלא לאורם הוא צריך ושפיר נשארים בחכר שלהם לשם מצות חנכה, מה שאין כן כשישתמש שם כשאין שם שמש אין הכר למצות חנכה, וכן מבאר בלשונו השלחן ערוך, כרי שאם ישתמש לאורם יהיה לאור הנוסף כו', ויותר מבאר בלשונו הרמ"א, ויש לעשותו יותר ארך שאם בא כו', עין שם, וכן נראה

באור הלכה

משנה ברורה

ובחמד משהו, ואם כן אפשר לומר דדעה הראשונה האוסרת הוא דוקא אם הלמוד היה בדרך קבע אבל לא בדרך ארעי, ומה שהביא המגן אברהם בסעיף קטן ב ראיה ממה שכתבו הפוסקים דאפלו לאכל אצלן אסור, כבר כתב החמד משה דאין ראיה זו מכוחה, דאולי אכילת קבע אמרו, ומה שכתב עוד וכן מוכח סימן תרע"ח, גם מההם אין ראיה, דאכילת שבת ודאי קבע הוא ולא ארעי, והנה באמת הלא ידוע דעת הרא"ש דתשמישי ארעי שרי (ורק בענין הרצאת מעות כשמקרב ידיו אצל נר חנכה אז אסור משום שהיו נגאי להו, אבל בעלמא שרי, ומה שהקשה הט"ז, עין בחמד משהו, ורש"ל פסק גם כן הכי, ועל כן לעניות דעתי בענינו דמסקינן לענין למוד דרך ארעי, אין להביא ראיה להחמיר ממה שהביא המגן אברהם בסעיף קטן ג דבור המתחיל ואפלו תשמיש וכו', וכן פסק רש"ל, דהלא רש"ל כתב בהדיא דדוקא הרצאת מעות מאחר שמקרב ידיו אל הנר, אבל שאר תשמישי ארעי שרי, עד כאן לשונו, ועל כן לעניות דעתי אפלו אם נפסק להלכה כמסקנת המגן אברהם בסעיף קטן ג בדחשמישי ארעי אפלו כשאין ידיו סמוכות לנר אסור, ושלא כדעת בית יוסף ודרכי משה ורש"ל שהעתיקו דבריו להלכה, כשנצרך לזה גם כן כשהוא תשמישי קדושה וכדרך ארעי, כגון ללמד לפניו דרך ארעי אפשר דלכלי עלמא אין להחמיר, וצריך עיון. וידע עוד, דאפלו ללמד בדרך קבע אפשר דאין להחמיר רק בכדי שעור המבאר לעיל סימן תרע"ח סעיף ב אבל לא בחר זה, והינו אפלו אם נרצה להחמיר שם שלא כדעת המחבר, הוא רק לדבר הרשות אבל לא לדבר מצוה, וצריך עיון, ויותר טוב, אם הוא חל ואין לו נר אחר ללמד לפניו, שיכבנה לאחר כלות השעור ויחיר וידליקנה:

702 (יד) ונוהגין להדליק נר נוסף, פרוש, "מלבד הנר שמניחין על השלחן, דחוששין כיון שמדליקין בפנים אולי ישתמשו בנרות של חנכה ולא אדעתיהו, אבל מעקר הדין, כיון שיש לו נר על שלחנו אין צריך להדליק נר נוסף: (טו) שאם ישתמש וכו'. ועין מגן אברהם שולכתחלה אין להשתמש אצל כלן יחד, כי אם לאור "הנוסף (או להשמש) בלבד כשהוא אחד בפני עצמו, דהואה יאמר לצרכו הדליק כלן, דלפעמים אדם מדליק כמה נרות, ועין באור הלכה (אוח ב): (טז) ויניחנו מרחוק וכו'. כדי ל"שיהיה הכר כמה נרות מדליקין באותו יום ולא יחשבוהו עמהם: (יז) מניח אצלן וכו'. וטוב ל"שלבד זה יניח נר על השלחן: (יח) השמש שבו וכו'. ואפלו "רבים המדליקין, כיון שכל אחד מניח נרותיו במקום מיוחד, כנ"ל בסימן תרע"ח סעיף ב בהג"ה, צריך להניח שמש אצל כל אחד ואחד אפלו יש נר על השלחן, דשמא ישתמש אצל הנרות: (יט) עדיף טפי. דבזה מוכח בהדיא "לבני הבית שאינו ממנין הנרות: (כ) יותר ארך וכו', שאם בא להשתמש וכו'. רוצה לומר, דכיון שהוא גדול, "עקר תשמישו ממנו, "הוא הדין אם מעמידו גבוה קצת משאר הנרות שפיר דמי: (כא) אם נתערב וכו'. רוצה לומר, לאחר שהדלק,

1-10 שאם ישתמש וכו'. עין במגן אברהם שכתב, אבל מכל מקום אסור להשתמש אצלן וכו'. עין בפרי מגדים שפרש דאף נגד אור הנוסף או השמש גם כן אסור לכתחלה. והמעין ברבנו ירחם שהובא בבית יוסף לא משמע כן, אלא דנגד השמש כשמניחו בפני עצמו רחוק קצת מהנר מתר לשמש נגדו, וכן כתב במחצית השקל בבאור דברי המגן אברהם, עין שם. אחר כן מצאתי באליה רבה שהסכים גם כן לדניא דנגד השמש מתר להשתמש. ועין בשערי תשובה סוף דבור המתחיל השמש, דעתו נמי כמו שכתבנו:

10-11 יהיה לאור הנוסף, הנה לדעת הבי"ח הוא כפשוטו, דאך נגדו מתר לשמש אבל נגד כלן יחד אסור כיון שיש נר חנכה בתוכם, וכן מוכח דעת הר"ן, כמו שכתב אצור החכמה

שער הצייון

12. פרי קדוש: יד. מחצית השקל: טו. לבוש וכן משמע מבאר הג"א, וברבנו ירחם איך עור טעם, כדי שאם יבא לשמש יהיה הכר שמתמש לאורו לבר: טז. מגן אברהם ממשמעות המאור, ועין באליה רבה ובמחצית השקל ובחמד משה שכלם כתבו שאינו מכתב, ובדרך החיים כתב רק בלשונו טוב, וכן הפתקתי: יז. מגן אברהם בבאור דברי האחרונים: יח. פרי מגדים: יט. ר"ח: כ. אחרונים:

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

ז נר חנוכה וכו'. מירמל שם: ואם היה דר וכו'. נרימל שם (דף כ"ח:); ונר חנוכה וכו'. שם (דף כ"ג:). נר חנוכה שהניח למעלה מעשרים אמה פסולה כטובה וכמנהג עיר אחרו שם (דף כ"ח:). וזה אומרת נר חנוכה מלוא להניח מן עשרה טפחים ודמו שם הרש"ה ולפיכך לא נכתב בהלכות. ונר נראה לי רש"ה לרבות זה מהמירמל הרש"ה ודמו שם למעלה מעשרים פסולה משמע דמוך עשרים אמה כ"ח זה מקום שיראה כשרה אלא שיש למחך ללא פליגי ואע"פ שכתב כ"י אמה אין שם פסול מלוא מן המונח היא בתוך עשרה טפחים. ויש שספקו כן שמלוא להניח כמות עשרה ומדברי בעל העיטור נראה כדעת רבינו וההלכות:

ח בימי' אמה הבטנה וכו'. שם נרימל ופי' פקנה עכו"ם שיקפדו על הדבר:

ו צריך להיות וכו'. מירמל שם אמר רבא וצריך נר אחר להשמשם לאורה ולי איכא מדורה לו לרין ולי אדם חסוד וכו'.

י חצר שיש לה שני פתחים וכו'. שם (דף כ"ג:). מנואל דהין יהיטעט:

יח אורח

ז ינר חנוכה מצוה להניחו על פתח ביתו מבחוץ במסך הסמוך לפתח על שמאל הנכנס לבית כדי שתהיה מוזהר בימין ונר חנוכה ומושמאל. ואם היה דר בעליה מניחו בחלון הסמוכה לרשות הרבים. ונר חנוכה שהניחו וטולמעלה מעשרים אמה לא עשה כלום לפי שאינו ניכר:

ח בימי' הסכנה מניח אדם נר חנוכה בתוך ביתו מבפנים ואפילו הניחו על שולחנו דיו. וצריך להיות בתוך הבית נר אחר להשתמש לאורו. ואם היתה שם מדורה אינו צריך נר אחר. ואם אדם חשיב היא שאין דרכו להשתמש למדורה צריך נר אחר: ז ינר חנוכה שהדליקו חרש שימא וקטן ויואו עכו"ם לא עשה כלום עד שידליקו

מי שהוא חייב בהדלקה. הדליקו מבפנים והוציאו דלוק והניחו על פתח ביתו לא עשה כלום עד שידליקו במקומו. אחו הגר בידו ועמד לא עשה כלום שהריאה אומר לצרכו הוא עומד. עששית שהיתה דולקת כל היום בלמיצא שבת מכבה ומברך ומדליקה שההדלקה היא המצוה ולא ההנחה. ומותר להדליק וכו' חנוכה פ"ד חנוכה: י חצר שיש לה שני פתחים שתי ולגורות. שמה אמרו העוברים ברוח זו לא הניח נר חנוכה. אבל אם היו ומדורה אחת מדליק באחד מהן:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

א טור סי' תרע"א פמ"ג: ב טור סי' תרע"ב פמ"ג: ג טור סי' תרע"ב:

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

זמנים. הלכות חנוכה פ"ד

ביותר יום ראשון מדליק אחת בין לאי בין למאה מכאן ואילך מוסיף והולך שמעלין בקדש ולא מורידין כמו שהתבאר במנחות פרק שתי הלחם⁹¹ ממנחות בני קרח שנעשו תחלה חשמישי מזבח ואח"כ נאמר בהם⁹² ועשה אותם רקועי פחים צפוי למזבח שנעשו מזבח עצמו וכן למדנו שם שאין מורידים ממה שנאמר⁹³ ויקם משה את המשכן ונאמר אחריו ויקם את עמודיו כלומר שאף בהקמת העמודים לא סייעוהו אחרים מן הכהנים. ושמה תאמר הרי היה ההדור גדול נר לכל אחד ובתוספת כל לילה ולילה, תדע שגדולי המחברים⁹⁴ כתבוהו כדבריק אבל לדעתנו אינו כן שמאחר שאתה מדליק לחשבון בני הבית אף הרואים יאמרו שכך וכך בני הבית יש שם ולא ירגישו בתוספת ומעתה אין הדור אלא בכך וכך המנהג⁹⁵.

נר חנוכה מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ לפרסם את הגס לעוברי דרכים ואם היה דר בעליה מניחה בחלון הסמוכה⁹⁶ לרשות הרבים. ובשעת הסכנה ר"ל שמד שאין מניחים את ישראל לעסוק במצות מניחה על שולחנו ודיו ובלבד בנר אחרת שישתמש לאורה ואם יש שם מדורה שיכול לאכול או להשתמש לאורה אין צריך לנר אחרת ובאדם חשוב [שאין דרכו במדורה]⁹⁷ צריך נר אחרת [להשתמש לאורה]⁹⁸ אפילו לא היה צריך לתשמש שלא יאמרו לצורכו הדליק [ולא סוף דבר בלילה ראשונה אלא אף באחרות]⁹⁹ שאין התוספת היכר שהרי לפעמים אדם מדליק שנים ושלושה סמוכות זו לזו. [ועוד שיאמרו מכל מקום קצתם לצרכו, זה היה דרך כל העולם וכן המנהג]¹⁰⁰. ומ"מ יראה לי מכח הסוגיא שלא אמרו צריך נר אחרת אלא במניחה על שולחנו אבל כל שמניחה סמוך לפתח אינו צריך [לנר אחרת אעפ"י שעומד לו לשם]¹⁰¹ הואיל ואינו בא להשתמש בפרט לאורה לאיזה חשמיש. וכבר ראיתי קצת רבנים נהגים לעמוד שם ולדבר עם חבריהם בלא נר אחרת אלא שלמעשה אני נהג להדליק נר אחרת בלא צורך תשמיש [ומנהג אבותינו ורבנותינו בידינו]¹⁰².

יש שפירש¹⁰³ בשעת הסכנה יום איד של פרסיים שלא היו מניחים להדליק אלא בע"ז שלהם ואין נראה [כן]¹⁰⁴ שאם כן היאך מדליק¹⁰⁵ על שולחנו וכן יש מי שפירש¹⁰⁶ מבחוץ לא ברשות הרבים ממש אלא בחצרו וראיה לדבריהם ממה שאמרו בפרק כירה¹⁰⁷ מהו לטלטולי שרגא דחנוכה מקמי חברי בשבתא אלמא שלא היה בו אלא איסור טלטול ואלו בחוץ היתה הרי יש כאן איסור הכנסה והיאך התירו כמו שיתבאר שם ומ"מ יש לפרשה בכרמלית.

גם זה של חנוכה בבית שני¹⁰⁸ היה שגורה מלכות יון גורות הרבה על ישראל לבטל

הח"ט 234567 אגודת החכמה

84 דף צט.	רבנו.
85 במדבר יז 3. לפנינו בסוק: ועשו אותם.	91 ליתא בכ"א.
86 שמות ט 18.	92 בכ"א במקום המוסגר: ואף בלילות
87 הרמב"ם הל' תנוכה פ"ד היא וה"ב.	[אחרות] (האחרות).
88 מנהג זה טובא בחי' הר"ן כאן ד"ה ת"י.	93 ליתא בכ"א.
ועי' בב"ח לסו"א סי' תרע"א שזוהי כונת	94 ליתא בכ"א.
הרמב"ם הל' תנוכה פ"ד הי"ג.	95 ליתא בכ"א.
89 בכ"א: הפתחה.	96 וכ"ה ברש"י ד"ה הסכנה.
90 כ"ה בכ"א. מעתיק כ"ה דילג מ"נר	97 מכ"ה.
אחר"י הראשון לשני. בד': ובאדם חשוב	98 בכ"א: מניחה.
שדרכו בנר, נר ומדורה צריך (כלומר מדורה	99 ג"ו ברש"י ד"ה מבחוץ.
אינה מסטיקה) וכן בכל נר תנוכה המודלקת	100 להלן דף מה.
בתוך הבית צריך נר אחרת. ועי' בהמשך דברי	101 השוה לשון הרמב"ם הל' תנוכה פ"ג
	היא וה"ב.

החלקים תכלת וארגמן ותולעת שני, ודבר מועט של פשתן כזה בטל הוא לגבי שאר המינין כאלו אין בו כלל⁸⁰.

הא דאמרינן קפבר כבתה זקוק לה ומותר להשתמש לאורה. איכא למידק ומנ"ל מהא דמותר להשתמש לאורה, דלמא כולי עלמא משום דאם כבתה זקוק לה והילכך אין מדליקין בהן בשבת דדלמא כביא וא"א לו לזקק לה. וי"ל דמדאצטריך לומר בין בחול בין בשבת שמעינן לה. דאם איתא דטעמא דשבת משום דאם כבת' זקוק לה הוא, לימא סתמא אין מדליקין בהן בחנוכה ואנא ידענא דכ"ש בשבת דא"א שזוקק לה, אלא ודאי ה"ק אין מדליקין בהן בחול משום דכבתה זקוק לה ודלמא פשע ולא מדליק וכ"ש בשבת דאיכא משום טעמא אחרינא דלמא אתי לאטוויי, וש"מ דמותר להשתמש לאורה⁸¹. א"נ י"ל דלאו מדיוקא דלישניה דרב הונא נפקא ליה אלא סברא דנפשיה הוא דקאמר, דכיון דאיכא למימר דאית ליה לרב הונא הכי מסתמא לא עבדי' דליפלוג עליה רב חסדא דאית ליה הכי על כרחין, מדקאמר דמדליקין בהן בחול ואין מדליקין בהן בשבת⁸².

[כא, ב] אמר ר' ירמיה מ"ט דרכ קפבר כבתה אין זקוק לה ואסור להשתמש לאורה. וטעמא דמלתא משום דע"י גס שנעשה במנורה תקנו, והלכך עשאה כמנורה שאסור להשתמש לאורה⁸³. וא"נ כיון דלמצוה הדליקה איכא משום בזווי מצוה⁸⁴. וא"ת רב הונא ורב חסדא היכי שרו, וכי לית להו בזווי מצוה אסור הוא אבא דכלהו דם⁸⁵. ועוד קשה עלייהו מהא דתניא לקמן⁸⁶ מעשר שני אין שוקלין כנגדו דנרי זהב, וכמו שהקשו ממנה לקמן למאן דאמר

מדליקין בקינסא דלא חייש לבזווי מצוה. י"ל דס"ל לרב הונא ולרב חסדא דכל שאינו משתמש בגופו כשוקל כנגדו או שמדליקין ממנו בקנסא לאו בזווי מצוה הוא, ואע"ג דמשתמש לאורה. דהא לא משתמש בגופיה ממש ולא כל המשתמשינן שוין ולא כל הבזויין שוין וכדמוכח שמעתין דלקמן.

והלכתא כמ"ד אסור להשתמש לאורה. דהא כי אתא רבין נמי אמרה משמיה דר' יוחנן וקבלה מיניה אביי וא"ל אי זכאי קבלתיה מעיקרא. ורבא נמי דהוא בתרא הכי ס"ל כדמוכח בסמוך דאמר וצריך נר אחרת להשתמש לאורה⁸⁶. והר"ז ז"ל⁸⁷ כ' דההיא אפי' מאן דאמר מותר להשתמש לאורה מודה בה דאי ליכא נר אחרת הרואה אומר לצרכו הוא דאדלקה. ואינו מחזור בעיני כלום דהא ודאי מאן דאמר מותר להשתמש לאורה כל תשמיש קאמר, ואמאי, גיחוש לנכנסין ויוצאין דאמרו לצרכו הוא דאדלקה. ועוד נראה לי דע"כ רבא אסור להשתמש לאורה אית ליה, דאמרינן לקמן אמר רבא פשיטא לי נר ביתו ונר חנוכה נר ביתו עדיף משום שלום ביתו, ואם איתא דמותר להשתמש לאורה עושה נר אחד ועולה לו לכאן ולכאן ומניחה על שולחנו ודיו, כדרך שאמרו בשעת הסכנה מניחו על שולחנו ודיו. ומינה נמי משמע דאסור להשתמש לאורה כל תשמיש ואפילו תשמיש דמצוה כגון סעודת שבת וקריאת התורה⁸⁸, ורב אסי נמי אוסיף בה לק' אפי' תשמיש כל דהו דאינו נראה כנהנה, דאמר אסור להרצות מעות כנגד נר חנוכה, כלומר אפי' מרחוק כנגדה שאינו נראה כנהנה ממנה⁸⁹, והיינו דמתמה עליה שמואל וכי נר קדושה יש בו. וכן פסק הרב אלפסי ז"ל⁹⁰ כדברי כולם להחמיר.

הגה"מ פ"ד מהל' חנוכה והאו"ז ח"ב סי' שכב. 37 בעה"מ בסוגיין. 38 כ"פ גם הרמב"ם פ"ד מהל' חנוכה ה"ג, הרמב"ן, הרא"ש, הר"ן, המאירי, המרדכי והטור בסי' תרעג. ובעל העיטור (והו"ד גם בשבלי הלקט סי' קפח) כתב דתשמיש של מצוה שרי, וכתב ראש יוסף שכ"ד רש"י, ועיין ס"ז שם סק"ד, שפ"א כאן ופתח הדביר לעיטור הלי' חנוכה אות ט. 39 ובעה"מ כתב דלרב אסי דזקא תשמיש של חול אסור הא תשמיש של מצוה שרי, וכ"כ תוס' הרא"ש (לקמן כב, א ד"ה אסור) וזההשלמה. 40 בהלכותיו כאן שכתב שאסור להרצות מעות כנגד נ"ת.

ולפנינו: ומהן. ועיין דק"ס. 30 כ"כ גם התוס' בד"ה שמחת וחי' הר"ן. ועיין פנ"י ושפ"א. 31 כ"כ גם התוס' בד"ה מותר וחי' הר"ן. 32 כ"כ הרמב"ן בחידושו בדעת הרי"ף. והרמב"ן עצמו, פסקי הרי"ד והרא"ה (בחי' המיוחסים לר"ן) תירצו תירוצים אחרים. ובפנ"י דייק מרש"י שכוונתו לתרץ קושיית רבינו. 33 כ"כ גם בעה"מ, הר"ן והמאירי. ולטעם זה אין משתמשים לאורה כלל. 34 כ"כ גם הרמב"ן (כמלחמות ובהידושים) ועיין באבנ"ז (או"ח סי' תצו) בבאור השיטות בזה. 35 לקמן כב, א (ושם: אבוהו). 36 כן הוכיחו פסקי הרי"ד והרי"א.

שרה א"ח הר' הנוכה שאלה ל"ח הארץ כ

המזלין וראובן זה בעבור ששמש אומרים שהדין נותן כל פנות שאתה פונה לא יהיו אלא לנר ימין נתחכם ובירך כליל ראשון הנ' פרכות והדליק בתחילה הנר הנוסף ושהה כה יותר מכדי דיבור בהתלקתה ומיד אחרי לו שצ"ע שהיה לו להדליק תכף ומיד אחר הכרבות הנר של עיקר המזוזה וא"ך הדליק הנר הנוסף חצ"פ שלפי זה נמצא פונה לנדר שחל נריך לזוה ולברך כיון שהפסוק בין הכרבה להדלקת הנר העיקרי בהדלקת הנר הנוסף או דילמא כיון שזה הנר הנוסף היה בזה לנודך עיקר נרות חנוכה כדי שלא יבא להשתמש לחור נרות המזוזה ה"ל כהיה"ל טעם ברוך וכו' ולא חשיב הפסוק כיון ברכת המזוזה לאכילה דהשיב ויגעין האכילה ה"ב חשיב מענין עיקר הנרות כיון שהיה לנודך הנרות כמדובר ואת"ל נרדך לחזור ולברך אבותי תיבגי לן אם נריך לחזור ולברך כל ה' ברכות אור דילמא שאינו נריך לחזור לא ברכת להדליק כר חנוכה ובכלל שאלה ה"ז היו זו הנר הנוסף לזוה הוא מקום משבו אמרין כיון דזה הנר הנוסף הוא עשויה לנודך נרות עיקר המזוזה כגו' ה"ל כעיקר נרות המזוזה וא"כ הנר הלו נריך לקבוע לה מקום מושבה להיכלה תכונות כנגד הנר היזתר פנימי שהוא ימין המזליק לא כהו שצ"ע שאלה האומן הוה דא"כ ה"ל פונה לנדר שחל צבל הלילות דהא נריך להדליק תחילה תכף ומיד אחר הכרבות שחל על עיקר המזוזה ואח"ך הנר הנוסף נמצא פונה לנדר שחל כשכא להדליק הנר הנוסף אונם או אחרין שגר הנו' לא חשיב כלל מעיקר המזוזה אלא ככר של חול הוא חשבו לא שייך בו לומר כל פנות וכו' כמבואר ויכול לקובעו בכל הקום שירצה ואת"ל דשיך בו כל פנות וכו' ונריך לקובעה כנגד הפנימיות דכל שהוא עסוק בהדלקת עיקר נרות המזוזה גב וו בכלל המזוזה דחשיב כגמר המזוזה אמתם אם מזליק קורם התחלת המזו' או אחר גומרה ושהה קנת לא שייך בו כל פנות כדבעינן למימר בע"ה הלכך נר המוסף הלו שהיה נודך המרות נריך לקובעה כנגד הפנימיות שהיה לנר ימין המזליק שנמצא לעולם כשכא להדליק הנר הנוסף אחר שהדליק נרות עיקר המזוזה הוא פונה לנר ימין ככ"ד שכבר טעה האומן ועשאה ממונת כנגד הנר החיצונה שהיה לנר שחל המזליק שבוה נמצא שלעולם כשכא להדליק הנר הנוסף הוא פונה לנר שחל נריך לעוקרה מחמתה ולקובעה ממונת כנגד נר השנימית כדי לקיים גם כנגד הלו כל פנות וכו' אצ"ע שגר זה אינה העיקר ההנה מ"מ כיון שהיה עשויה לנודך ותיקון עיקר המזוזה קפדינן בה ג"כ שהיה פונה לנר ימין דהו"ל כמו הנות לולב דאצ"ע דמנות לולב כיון דהנביהו לשם מזוזה יבא יח והנענועים שאנו פושטם אימ אלא ה"ו לצבור רוחות רעות וטלליכ דיעים וזה לא יצטע כלל ככר יבא יח ויבכו כתב מרן ז"ל בש"ע ה"ו תרנ"ו שיקוף בענינו לנר ימין וה"כ דכוותה וא"כ נריך ליעוקרה ככ"ד ולקובעה על הגז היזתר פנימית ככו' או דילמא ככ"ד כיון דטריחא ליה מתלא יש תקנה לכר דהיינו שקודם שיברך שוב ברכה ודליק הנר הנוסף ואח"ך יברך וידליק הנרות של עיקר המזוזה דנמצא לעולם פונה לנר ימין או כפי יש תקנה אחרת שאחר שידליק נרות של עיקר המזוזה לא יפנה תכף ומיד לנר שחל וידליק כר המוסף דכיון דהפסוק בכתים נמצא הדלקת נר המוסף מתלא אחרתו היא ולא שייך בוה לומר כל פנות וכו' ויגל הכל יבאר

ובנדרין של דבי יחיא הובילו לומר לז"ל הוא הכרבות שבידך בהדלקתם שמעיקרא לא בייר כדצ"ע לז"ל חת יהיה לתוספת אלא הניח ההכר חלו כדצ"ע לז"ל חת אשר יבשר בעיניו והורה כי אינו יכול לברור רק אחרון שבהם וזה כח לאצ"עו שלא יבחר אחר מן האמצעיות הטעם דאין להפסיק בנרות המזוזה חבל כדי שלא יבחר כנר הראשון הוא אשר הדליק כראשונה תכף אחר שביד הכרבות לזה לא הוצרך דבינו יחיא להשיב יען כי זה פשוט כי איך יבחר את הראשון שבהם א"כ נמצא כי כל הכרבות כולם בידך על כר חול ולא על כר המזוזה אלא כתב דאין יכול לברור לגוסף רק אחרון דוקא ולא יבחר אפי' מן האמצעיות יען דאין להפסיק בהם ומכ"ש דאינו יכול לברור כנר הראשון כגול ולכן לא הוצרך להזכיר זה ויתו' כי ה"ר יחיא לא הוצרך להשיב על זה יען כי ככ"ד כבר היו כל הנרות דלוקים אלם שבא לברור אחת מהם לנוכח ואזו אין שם נפקותא דרינא לענין הכרבות שכבר בידך יען דאפי' אם היינו אומרים דהיה יכול לברר הנר שהדליק ראשון ונדר הדין מ"מ לא רפינו כן היה נריך לברר פנימית אחרת כיון שהכרבות היו על כר חול הוא הראשון שביד והיחא הכסף לפי דכיון דבאיתו נדון ככר הדליק כל הנרות הצריכים לאותה הלילה וברכות אינם העכבות דאלו אדם שהדליק נרות חנוכה ולא בידך כלל אפי' מן אחרין דייחור וידליק ככרבה לא כיון דברכות אינן בברכות אמתם ככ"ד שהשאל כל לאאל קודם הדלקת נרות המזוזה להורות לנו את הדרך ולך בה אם יברך פנימית אחרת אלו כגול בשאלה ודאי כי מדר הדין לראש דהוה נריך לחזור ולברך קודם הדלקת נרות המזוזה כיון שהיא כבר ידע תחילה ונמר כדצ"עו בעת הדלקת נר הראשון שהיא שלא לשם נר חנוכה אלא לשם נר המוסף כמנהגים להדליק מפני החשש ושהה יותר מכדי דיבור עד שהדליק נרות המזוזה ודאי כי הכרבות הם היו לבטלה וה' הטוב וכפ"ש לשם שמש לא זכר כגול והו"ל נר חול חשש והא הפסק גמור ואינו זומא להסיח שהביא מרן השואל שיחיה מטול כרוך דלא היו הפסק בין כרבה להמוציא כגול בשאלה יען דהתם הוא מענין השיך לענין פרוסת המוציא לס' רש' והמרדכי והטור והתו' וכמ"ש מרן כבי' א"ח סי' קס"ד רף קיד' ע"ב יע"ש וא"כ ככ"ד דאינו שייך כלל מענין מנות נרות חנוכה כלל מדר הדין היה נראה ודאי נריך לברך פעם אחרת קודם הדלקת נרות חנוכה איננו מיראו ההוראה אזי והנלע"ד דהראוי להורות להלכה ולמעשה שלא יברך פעם אחרת דכיון דמרן הכריע שם בס' הגול מרדכי הרמב"ם דלאו דוקא מענין פרוסת המוציא אלא אפי' אם הוא מענין אכילה לחור ואינו שייך כלל לענין פרוסת המוציא כגון תנו' לס' לאכול דלא משמע תלמידיה שאומר להאכילו מפרוסת המוציא כיון דמסק ברכות הוא כקטנין להקל ולא יברך וכן פסק בס' הקצר בש"ע שם דין ו' דכל שהוא מענין שמכריזו עליו אינו נריך לברך עליו וכיון שכן ככ"ד כיון שהנר הנוסף הוא אצ"ע שאינו מכלל נרות המזוזה

המזלין וראובן זה בעבור ששמש אומרים שהדין נותן כל פנות שאתה פונה לא יהיו אלא לנר ימין נתחכם ובירך כליל ראשון הנ' פרכות והדליק בתחילה הנר הנוסף ושהה כה יותר מכדי דיבור בהתלקתה ומיד אחרי לו שצ"ע שהיה לו להדליק תכף ומיד אחר הכרבות הנר של עיקר המזוזה וא"ך הדליק הנר הנוסף חצ"פ שלפי זה נמצא פונה לנדר שחל נריך לזוה ולברך כיון שהפסוק בין הכרבה להדלקת הנר העיקרי בהדלקת הנר הנוסף או דילמא כיון שזה הנר הנוסף היה בזה לנודך עיקר נרות חנוכה כדי שלא יבא להשתמש לחור נרות המזוזה ה"ל כהיה"ל טעם ברוך וכו' ולא חשיב הפסוק כיון ברכת המזוזה לאכילה דהשיב ויגעין האכילה ה"ב חשיב מענין עיקר הנרות כיון שהיה לנודך הנרות כמדובר ואת"ל נרדך לחזור ולברך אבותי תיבגי לן אם נריך לחזור ולברך כל ה' ברכות אור דילמא שאינו נריך לחזור לא ברכת להדליק כר חנוכה ובכלל שאלה ה"ז היו זו הנר הנוסף לזוה הוא מקום משבו אמרין כיון דזה הנר הנוסף הוא עשויה לנודך נרות עיקר המזוזה כגו' ה"ל כעיקר נרות המזוזה וא"כ הנר הלו נריך לקבוע לה מקום מושבה להיכלה תכונות כנגד הנר היזתר פנימי שהוא ימין המזליק לא כהו שצ"ע שאלה האומן הוה דא"כ ה"ל פונה לנדר שחל צבל הלילות דהא נריך להדליק תחילה תכף ומיד אחר הכרבות שחל על עיקר המזוזה ואח"ך הנר הנוסף נמצא פונה לנדר שחל כשכא להדליק הנר הנוסף אונם או אחרין שגר הנו' לא חשיב כלל מעיקר המזוזה אלא ככר של חול הוא חשבו לא שייך בו לומר כל פנות וכו' כמבואר ויכול לקובעו בכל הקום שירצה ואת"ל דשיך בו כל פנות וכו' ונריך לקובעה כנגד הפנימיות דכל שהוא עסוק בהדלקת עיקר נרות המזוזה גב וו בכלל המזוזה דחשיב כגמר המזוזה אמתם אם מזליק קורם התחלת המזו' או אחר גומרה ושהה קנת לא שייך בו כל פנות כדבעינן למימר בע"ה הלכך נר המוסף הלו שהיה נודך המרות נריך לקובעה כנגד הפנימיות שהיה לנר ימין המזליק שנמצא לעולם כשכא להדליק הנר הנוסף אחר שהדליק נרות עיקר המזוזה הוא פונה לנר ימין ככ"ד שכבר טעה האומן ועשאה ממונת כנגד הנר החיצונה שהיה לנר שחל המזליק שבוה נמצא שלעולם כשכא להדליק הנר הנוסף הוא פונה לנר שחל נריך לעוקרה מחמתה ולקובעה ממונת כנגד נר השנימית כדי לקיים גם כנגד הלו כל פנות וכו' אצ"ע שגר זה אינה העיקר ההנה מ"מ כיון שהיה עשויה לנודך ותיקון עיקר המזוזה קפדינן בה ג"כ שהיה פונה לנר ימין דהו"ל כמו הנות לולב דאצ"ע דמנות לולב כיון דהנביהו לשם מזוזה יבא יח והנענועים שאנו פושטם אימ אלא ה"ו לצבור רוחות רעות וטלליכ דיעים וזה לא יצטע כלל ככר יבא יח ויבכו כתב מרן ז"ל בש"ע ה"ו תרנ"ו שיקוף בענינו לנר ימין וה"כ דכוותה וא"כ נריך ליעוקרה ככ"ד ולקובעה על הגז היזתר פנימית ככו' או דילמא ככ"ד כיון דטריחא ליה מתלא יש תקנה לכר דהיינו שקודם שיברך שוב ברכה ודליק הנר הנוסף ואח"ך יברך וידליק הנרות של עיקר המזוזה דנמצא לעולם פונה לנר ימין או כפי יש תקנה אחרת שאחר שידליק נרות של עיקר המזוזה לא יפנה תכף ומיד לנר שחל וידליק כר המוסף דכיון דהפסוק בכתים נמצא הדלקת נר המוסף מתלא אחרתו היא ולא שייך בוה לומר כל פנות וכו' ויגל הכל יבאר

המורה לנדרקה דכח האוב בעיניו ושבת"ה :
חשובה הנלע"ד בקיצור כי הנר הזה המוסף אינו מעיקר נרות המזוזה של חנוכה אלא הוא כר מוסף כדי שאם יבא להשתמש לאורם ישתמש לאור נר הזה המוסף וכברך נרות המזוזה ה"ל כר זה כנר חול מקם דהלא אם יש לו נר על שלחנו אין נריך להדליק נר מוסף וכמ"ש הר"ב פ"ח ז"ל א"ח סי' תרע"ג פיסוקה המתחלת מו"ש ומהגין להדליק נר מוסף וכו' יע"ש ומצא ראיון לו שייכות כלל ויעיף עם נרות המזוזה חנוכה ועוד כתב דכיון דמותר להשתמש לאור אסור לעשותו חפזילו ושמתים הפסול' בשבת וצ"ב פ"ה כ"ח עכ"ל והיינו דוקא בשבת

